

Bc. Marek Cimpl

Vilém Slavata z Chlumu a Košumberka. Cesta k oknu

Pražského hradu a odtud ke slávě

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Praha 2016

Posudek oponenta diplomové práce

Osoba Viléma Slavaty z Chlumu a Košumberka se již řadu let těší zasloužené pozornosti českých historiků a je škoda, že právě on se dosud nedočkal vlastní biografie. Martin Cimpl v úvodu své práce vymezuje svou práci velmi široce a je třeba přiznat, že se tohoto širokého konceptu i drží. Jeho studie je rozdělena do několika volně spojených částí, jejichž společným jmenovatelem je právě rod Slavatů. Již v obsáhlém úvodu autor potvrzuje svou vědeckou erudici a to jak znalostí příslušných pramenů (zejména RA Slavatů v pobočce SOA Třeboň v Jindřichově Hradci), tak pramenů vydaných. Proto si dovolím podotknout, že je zvláštní, že na tolika místech odkazuje na populárně laděné, kompilační a mnoha omyly zatížené práce Pavla Juřika, jejichž informační hodnota je sporná.

Celá studie je rozdělena do pěti hlavních kapitol a následně řady podkapitol. První představuje Úvod, druhou rozbor pramenů a literatury, třetí historie rodu Slavatů, čtvrtá se věnuje samotnému Vilémovi a pátá, podle mého názoru nejzajímavější a s největším potenciálem tzv. druhému životu Viléma Slavaty.

Obsah i forma práce svědčí o zájmu Martina Cimpla o studovanou problematiku a i o jeho odborném rozhledu. Snad se tedy autora nedotkne připomínka, že třetí kapitolu považuji z hlediska práce za zcela nadbytečnou, zabývající se zbytečně širokou historickou látkou a navíc do kontextu práce vsazenou nadměru nešťastně. Předchozí, druhá kapitola, se totiž zabývá literaturou a základními pojmy k výzkumu osobnosti Viléma Slavaty, následující čtvrtá pak opět Vilémem Slavatou a podrobně rozebírá jeho život.

Právě v této části autor bez využití jakýchkoli dalších zdrojů mimořádně často užívá Juříkovy práce, což je celé studii na škodu. Např. legenda o původu slavatovského znaku (s. 61) je mi známa spíše coby rodinná legenda Zmrzlíků ze Svojšína či Doupovských z Doupova, kde je logičtější vzhledem k barvám jejich erbů. V tomto případě by bylo dobré nahlédnout do Paprockého, resp. (v případě ověření vývoje znaku ve středově) do Růžkovy edice Sedláčkovy několikařilné práce (Atlasy erbů a pečetí české a moravské středověké šlechty). Část týkající se sídel rodu Slavatů pak připomíná spíše telefonní seznam (jako zdroj zde lze použít alespoň Sedláčkovy Hrady, zámky a tvrze).

Ve srovnání s dalším textem je nečekaně slabá část věnovaná vývoji znaku Viléma Slavaty. Autor opět vychází z Juřika, přičemž ovšem cituje dnes již klasickou studii Stanislava Kasíka (opomíjí ovšem mladší práci Karla Maráze: Vývoj erbu Slavatů v erbovních listinách). Přebírá přitom po generace tradované omyly, např. ten, že iniciály F, M, R, které byly spolu s rakouským (habsburským) štítkem přidány mezi dva klenoty jeho erbu, odkazují na Ferdinanda I., Maxmiliána II. a Rudolfa II. (s. 63). Tuto chybu si bezděky zřejmě uvědomil i sám (s. 96): „Polepšení se dostalo i jeho erbu, kam byl nově přidán červený štítek se stříbrným břevnem a třemi písmeny F M R symbolizujícími jména panovníků, kterým Slavata věrně sloužil.“ Protože Ferdinand I. zemřel ještě předtím, než se Vilém narodil, musí jít o iniciály Rudolfa II., Matyáše a Ferdinanda II., což má i heraldickou logiku, protože na nejčestnější (nejvýše postavené) místo byla umístěna iniciála vládnoucího panovníka. Chybně je také popis polepšeného erbu z roku 1642 (s. 63). Bohužel nikdo (ani Kasík) ovšem dodnes nezodpověděl otázku, proč Vilém Slavata přistoupil za svého života k tolika změnám svého znaku. Pět variant během jednoho života nemá v české heraldice zřejmě konkurenci.

Je obrovská škoda, že M. Cimpl ponechává stranou otázku slavatovského palatinátu a věnuje mu jen krátkou zmínku (s. 15). Právě toto privilegium, jehož Slavatové ve srovnání s jinými, podobně poctěnými rody využívaly velmi často, a jeho místo v sebe prezentaci jednotlivých členů rodu by totiž mohlo pomoci osvětlení budování rodinné prestiže více, než co jiného. Na toto téma bylo sice napsáno několik studií (František Teplý, Stanislav Kasík, Karel Müller, Tomáš Krejčík), ty ale na celý problém hledí hlavně z úhlu pohledu pomocných věd historických.

Větší rozbor by si také zasloužila otázka Vilémova přístupu ke konfiskacím (resp. rezignace na nákup statků po roce 1620). Autorem uvedenou hypotézu by bylo vhodné konfrontovat se stavem Slavatových financí, případně jeho vlastním náhledem na tuto problematiku (je-li

zmíněna v pamětech). Velmi zajímavé by bylo hlouběji prozkoumat jeho rezignaci na rožmberské dědictví po roce 1620.

Za nejlepší část (a zároveň za část s největším potenciálem) bych označil poslední, pátou kapitolu Druhý život Viléma Slavaty z Chlumu a Košumberka. Jde o zcela původní vědecký záměr, který by si po patřičném rozšíření zasloužil publikovat v podobě samostatné odborné studie.

Po jazykové a stylistické stránce je práce velmi dobrá. Protože se domnívám, že výše uvedené připomínky jsou spíše okrajovějšího charakteru a doporučuji práci k obhajobě s hodnocením **velmi dobře**. Celkové hodnocení závisí na průběhu obhajoby

V Praze 1. září 2016

prof. PhDr. Jan Županič, Ph.D.
Ústav světových dějin